

ZAMİRLER (ADILLAR)

İsim olmadıkları hâlde isim gibi kullanılan, isimlerin yerini tutan kelimelere **zamir** denir.

Zamirler sözcük ve ek durumunda olmak üzere ikiye ayrılır.

A. Sözcük Hâlindeki Zamirler

1. Kişi (Şahıs) Zamirleri
2. İşaret Zamirleri
3. Belgisiz Zamirler
4. Soru Zamirleri

B. Ek Hâlindeki Zamirler

1. İyelik Zamirler
2. İlgi Zamiri

A. SÖZCÜK HÂLINDEKİ ZAMİRLER

Sözcük durumundaki adılar da kendi aralarında şahıs, gösterme, belgisiz ve soru olmak üzere dörde ayrılır.

1. Şahıs (Kişi) Zamirleri

Sadece insan isimlerinin yerini tutan zamirlerdir. Bu zamirler; "ben, sen, o, biz, siz, onlar" dır.

"Size ben yardım ederim."

"O, sana mektup göndermiş."

Şahıs zamirlerinin yerine kullanılabilen, ama esas olarak şahıs zamirleriyle birlikte kullanılarak cümledeki anlamı pekiştiren "**kendi**" zamiri vardır. Bu zamire "**dönüşlülük**" zamiri de denir.

Dönüşlülük zamirlerinin asıl görevi anlamı pekiştirmektir.

"Bu kitabı ben yazdım."

"Bu kitabı ben kendim yazdım."

İki cümle arasındaki anlam derecesi açıkça görülmektedir.

2. İşaret (Gösterme) Zamirleri

İsimleri, yerini işaret yoluyla, göstererek tutan zamirlerdir.

Gösterme adıları tekil ve çoğul olarak kullanılabilir. Asıl işaret zamirleri "bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar" dır.

"Bu bana dedemden kaldı."

"O dün kapıya bırakılmış."

"Şunlar neden masanın üzerinde duruyor."

"Şu senin değil mi?"

"Bunlar en sevdiğim kitaplarımdır."

"O ve onlar" zamirleri hem işaret hem de şahıs zamiri olarak kullanılabilir.

Bu zamirler insan isimlerinin yerine kullanılırsa şahıs, insan dışındaki nesnelerin yerine kullanılırsa işaret zamiridir.

"O, tatilde dayısının yanına gidecek."

"Onlar, sınıfın en çalışkan öğrencileridir."

cümlelerindeki altı çizili zamirler insanların yerine kullanıldığından şahıs zamiri,

"O, okula giderken cebinden düşmüş."

"Onlar, bayatladığı için çöpe atılacak."

cümlelerindeki altı çizili zamirler, insan dışındaki nesneleri karşıladığı için işaret zamiridir.

3. Belgisiz Zamirler

İsimlerin yerini belli belirsiz, kesin olmayacak şekilde tutan zamirlerdir. Hangi varlığın yerini tuttukları açıkça belli değildir. Bunlara belirsizlik adılı da denir.

Başlıca belgisiz zamirler şunlardır:

"Bazısı, kimi, çoğu, hepsi, birkaçı, birçoğu, tümü, tamamı, herkes, hiçbir, biri, falan, şey ..."

"Biri bizi gözetliyor."

"Herkes bu kitabı okusun."

"Öğrencilerin çoğu Türkçeyi sever."

"Kimiler ödevini yapmamış."

4. Soru Zamirleri

İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.

Esas soru zamirleri "kim" ve "ne" dir.

Bunun yanında soru bildiren diğer sözcükler de soru zamiri olarak kullanılabilir.

"Annem sana ne dedi?"

"Bu çocuk da kim?"

"Bu saate kadar nereye kaldın."

"Şimdi nereye gidiyoruz?"

"Soruların kaçını çözmüş?"

"Bu işi kime danışalım?"

"Hanginiz bu soruyu çözecek."

Soru zamiri olarak kullanılabilecek diğer sözcükler şunlardır: **"Nere, nereye, nereden, kime, kimde, kimden, kimi, kaç, kaçımız, hanginiz ..."**

B. EK DURUMUNDAKİ ZAMİRLER

1. İyelik Zamirleri

İsimlere getirilerek, onların ait olduğu kişiyi bildiren zamirlerdir.

1. tekil – **m** okulum (benim)
2. tekil – **n** okulun (senin)
3. tekil – **ı** okulu (onun)
1. çoğul – **miz** okulumuz (bizim)
2. çoğul – **niz** okulunuz (sizin)
3. çoğul – **ları** okulları (onların)

"Evimiz ana yolun kenarındadır."

"Annesi beni çağırdı."

Kısacası, isim tamlamalarının tamlananlarında bulunan eklerle iyelik zamiri denmektedir. İyelik ekleri aynı zamanda iyelik zamiridir.

2. İlgil Zamiri

Cümlede daha önce geçmiş bir ismin yerini tutan ek hâlindeki "-ki" zamiridir. Bu zamir kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır.

"Bizim arabamız sizinkinden eski."

"Ayşe'nin defteri eski, seninki yeni"

"Oğuz'un saçı kısa, benimki uzun"